

Geschiedenis in straatnamen

uitgave
januari 1974

**Een overzicht van de Sneker straatnamen
en hun betekenis**

Veel van de geschiedenis van Sneek leeft voort in de straatnamen.

Voor hen die daar belang in stellen is dit overzicht gemaakt.

Waar de betekenis voor zich zelf spreekt vindt u alleen de straatnaam.

Achter de straatnaam staat steeds de naam van de wijk waarin de straat ligt.

I N H O U D:

Alfabetisch overzicht van de straatnamen	1-42
De naam van de wijken	43
De naam „Sneek”	44

Geschiedenis in straatnamen

Een overzicht van de Sneker straatnamen en hun betekenis

AALSCHOLVERSTRAAT

Hemdijk

AGE PIERSSTRAAT

Lemmerweg-Oost

Age Pier was in de 15e eeuw een van de aanzienlijkste en rijkste mannen van Sneek. Hij uitte menigmaal de wens dat hij de dag niet mocht beleven, waarop Friesland door vreemde heren zou worden bestuurd. Deze wens werd vervuld. Age Pier stierf voordat de nieuwe regent Hertog Albert van Saksen en zijn zoon in 1499 te Sneek aankwamen en door de Snekers als hun erfgoeverneurs werden gehuldigd en beëdigd.

ALBARDASTRAAT

Lemmerweg-oost

Deze bekende Sneker edelman stichtte in de jaren 1618 en 1619 het Hooghuis. Een adellijke woning, die heeft gestaan op de plaats waar thans de winkel van C. en A. in de W. Burgstraat is gevestigd.

ALBERTINE AGNESSTRAAT

Sperkhem

Willem Frederik huwde met Albertine Agnes, dochter van Frederik Hendrik.

ALIDASTEEG

Binnenstad

Het is niet te zeggen waar deze steeg haar naam aan ontleent. Vermoedelijk is de naam een verbastering

ALMASTRAAT

Binnenstad

Mr. Dirk Alma was van 1885—1906 burgemeester van Sneek.

AMALIASTRAAT

Sperkhem

Amalia van Solms was de gemalin van Frederik Hendrik.

ANJELIERSTRAAT **Noordoosthoek**

ANNA VAN BURENSTRAAT **Sperkhem**
Anna van Buren was de eerste gemalin van Willem de Zwijger.

ANNA PAULOWNASTRAAT **Sperkhem**
Anna Paulowna was de gemalin van Koning Willem II.

ARKUMERHEMSTRAAT **Lemmerweg-west**
Een hem is een binnenpolder die natuurlijk afwaterde, omringd door dijken ter kering van bij dijkdoorbraak binnen-dringend zeewater of bij storm opgewaaid boezemwater. De Hemmen verloren na de verbetering der zeedijken in de 19e eeuw hun waterstaatkundige betekenis.

ATH. BONNINGHALEANE **Groenedijk**
Tsjomme Wiarda was afkomstig uit Goutum en huwde met Ath. Broersdochter Bonningha uit Loënga. Zij waren zeer vermogende lieden, die ook het Franciscanenklooster te Leeuwarden stichtten.

BADHUISBUURT **Binnenstad**
Deze naam herinnert aan het daar vroeger aanwezige badhuis.

BADHUISGRACHT **Binnenstad**
Deze naam herinnert aan het daar vroeger aanwezige badhuis.

BALTHUSKADE **Lemmerweg-oost**
Aan de Balthuskade woonde eertijds een zekere Balthus, waarnaar de kade is genoemd. Aanvankelijk heette de straat Balthusstreekje.

BARREWIER **Groenedijk**
De Wieren (terpen) waren kunstmatige hoogten, waar de bewoners in geval van watersnood toevlucht zochten. Het Bar-

rewier is de hoogte, waarop later de Joodse begraafplaats werd aangelegd.

BERKENLAAN **omgeving Leeuwarderweg**

BIESKETORENSTEEG **Binnenstad**
Tegenover de Zuidzijde van deze steeg stond als onderdeel der verdedigingswerken, de Biesketoren.

BLOEMSTRAAT **Noordoosthoek**

BOEIERSTRAAT **Omgeving Leeuwarderweg**
De namen van de straten op het zgn. eiland en in de onmiddellijke nabijheid daarvan zijn ontleend aan de zeilsport. Men is in 1928 met deze naamgeving begonnen, omdat de straten in de omgeving liggen van de destijds nieuwe jachthaven.

BOETSSTRAAT **Lemmerweg-west**
Deze straatnaam is afgeleid van de in Friesland zeer bekende kaatssport.

BOLSWARDERWEG **Noorderhoek**

BOLWERK **Binnenstad**
Het Bolwerk is nog een overblijfsel van de verdedigingswerken rondom de stad.

BORDINE **Stadsfenne**
Het noordelijk deel van de Middellzee droeg in de 8e eeuw de naam Bordine, ook wel Burdine of Bordena.

BOSCHGRACHT **Lemmerweg-oost**
Ook deze naam duidt, evenals de Woudvaart, op aanwezigheid van bossen ten zuiden van Sneek.

BOSCHSTRAAT**Lemmerweg-oost**

Zie beschrijving Boschgracht.

DR. BOSSTRAAT**Noordoosthoek**

Dr. Dirk Bos werd in 1862 te Groningen geboren en overleed in 1916 te 's Gravenhage. Vanaf september 1901 vertegenwoordigde hij het district Winschoten in de tweede kamer als Vrijzinnig Democraat. Dr. Bos heeft zeer veel gedaan voor de ontwikkeling van het volksonderwijs.

BOTHNIAKADE**Binnenstad**

Duco van Bothnia was in de 17e eeuw grietman van Wym-britseradeel.

BOTTINGE**Stadsfenne**

Naam van een belasting, voortspruitende uit het recht van herberg dat de rondreizende landheer voor zich en zijn gevolg jegens zijn onderzaten kon doen gelden.

DR. BOUMAWEG**Binnenstad**

Deze straat heette vroeger Stationsweg, wat verwarring te weegbracht met de Stationsstraat. In 1943 heeft men de straat genoemd naar Dr. Bouma, die omtrent de laatste eeuwwisseling arts te Sneek was. Hij woonde in het huidige Geref. Verpleeghuis. Dr. Bouma was een zeer bekwaam chirurg, die thuis opereerde en ook patiënten opnam. Hij heeft zeer geijverd voor de stichting van het ziekenhuis.

DE BOURBONSTRAAT**Sperkhem**

Charlotte van Bourbon was de derde gemalin van Willem de Zwijger.

BOVENSLAG**Lemmerweg-west**

Deze straatnaam is afgeleid van de in Friesland zeer bekende kaatssport.

BROUWERSTEEG**Binnenstad**

Het is mogelijk dat aan deze steeg een bierbrouwerij heeft

gestaan. Waarschijnlijker is het echter dat zij is genoemd naar een bewoner, Brouwer geheten.

BURGEMEESTER DE HOOPPARK**Groenedijk**

Burgemeester De Hoop was burgemeester van Sneek van 1907 tot 1937.

CHRISTIAAN SCHOTANUSSTRAAT**Noorderhoek**

Christiaan Schotanus werd in 1603 te Schingen geboren en overleed in 1671 te Franeker. Hij werd opgeleid voor predikant en werd hoogleraar te Franeker in het Grieks en in de Kerkgeschiedenis. Hij schreef vele boeken op historisch gebied.

DE COLIGNYSTRAAT**Sperkhem**

Louise de Coligny was de 4de gemalin van Willem de Zwijger en moeder van Frederik Hendrik.

COMMANDERIJ**Stadsfenne**

Een aan een klooster toebehorend huis of uithof, voor tijdelijk gebruik afgestaan aan leden van een geestelijke ridderorde.

CORNELIUSSTRAAT**Noorderhoek**

Andreas Cornelius was afkomstig uit Staveren en overleed in 1589 te Harlingen. Een bijzonder en ontwikkeld man, die zijn vrije tijd wijdde aan letterkundige arbeid.

DEKAMALAAN**Stadsfenne**

Het over Friesland verspreide geslacht der Dekama's heeft ook in Sneek een rol gespeeld. Aan de Marktstraat stond een stins, de Decama- of Gruitermastins geheten, die in 1633 werd afgebroken. Reeds in 1610 had Sicco van Decama een verzoek tot afbraak ingediend, welk verzoek door het stadsbestuur werd afgewezen.

DOMINICUS BROERSMASTRAAT**Lemmerweg-oost**

Dominicus Broersma was stadssecretaris in de jaren 1537—1540.

DOMPLEANE**Groenedijk**

De Domp is vanouds de waterkering op de kruising Sneker Oudvaart en Groene Dijk. Domp, oud fries, betekent dam met duiker.

DRAKENSTRAAT**Eiland**

De namen van de straten op het zgn. eiland en in de onmiddellijke omgeving daarvan zijn ontleend aan de zeilsport. Men is in 1928 met deze naamgeving begonnen, omdat de straten in de omgeving liggen van de destijds nieuwe jachthaven.

EELTJE HALBERTSMASTRAAT**Noorderhoek**

Eeltje Hiddes Halbertsma, geboren in 1797 en overleden in 1858 te Grouw, was medicus en schrijver. Na gestudeerd te hebben in Leiden en Heidelberg vestigde hij zich in 1818 als arts te Purmerend, en in 1820 in Grouw. Hij schreef onder andere berijmde, vaak historische volksvertellingen en sombere, melancholische, maar ook fijngevoelige en zangerige lyriek, voor een deel over jeugherinneringen en kinderleven.

EIKENLAAN**Omgeving Leeuwarderweg****EDO JONGAMASTRAAT****Noorderhoek**

Edo Jongama was een Schierings hoofdelling, die leefde in de 16de eeuw. Hij schreef een verloren gegane Friese kroniek.

EENHEID**Noordoosthoek**

„Eenheid” was een bouwvereniging, die de aldaar staande woningen bouwde.

EESTERZIJLSTRAAT**Lemmerweg-west**

De Eesterzijl was een keersluisje in de Scherhemsterdijk bij Bons (ten westen van Sneek). Kort na 1500 vervallen.

EINSTEINSTRAAT**Industrieterrein**

Einstein werd in 1879 te Ulm in Duitsland geboren. In 1905 werd hij privaat-docent aan de universiteit van Bern en kort

daarop buitengewoon hoogleraar aan de universiteit te Zürich. Na van 1911-1912 als hoogleraar te Praag en van 1912-1914 wederom te Zürich werkzaam te zijn geweest, werd hij in 1914 hoogleraar te Berlijn, uit welk ambt hij in 1934 door het naziregime werd ontzet (hij was van joodse afkomst). Sinds 1934 was hij werkzaam in Amerika, waar hij in 1955 overleed. Einstein wordt algemeen beschouwd als een der grootste wiskundige fysici en hij heeft zich vooral als grondlegger der relativiteitstheorie een wereldnaam verworven.

ST. ELISABETHLEANE**Groenedijk**

Het klooster „Olyfberch” was aan St. Elisabeth gewijd.

EMMASTRAAT**Binnenstad**

Genoemd naar de tweede gemalin van Koning Willem III, Emma van Waldeck Pyrmont.

ERNST CASIMIRSTRAAT**Sperkhem**

Ernst Casimir, geboren 22 februari 1573 te Dillenburg en overleden op 2 juni 1632 te Roermond, volgde in 1620 zijn broer Willem Lodewijk op als stadhouder van Friesland. Bij Maurits' dood werd hij ook stadhouder van Groningen en Drente. Ernst Casimir is de stamvader der Friese Nassaus.

ESDOORNLAAN**Omgeving Leeuwarderweg****FOLSGAARSTERHEMSTRAAT****Lemmerweg-west**

Een hem is een binnenpolder die natuurlijk (bij eb) afwaterde, omringd door dijken ter kering van bij dijkdoorbraak binnendringend zeewater of bij storm opgewaaid boezemwater; de Hemmen verloren na de verbetering der zeedijken in de 19de eeuw hun waterstaatkundige betekenis.

FRANEKERKADE**Noordoosthoek**

Gelegen langs de Franekervaart.

FRANEKERSVAART**Noorderhoek**

Genoemd naar de langsstromende Franekervaart.

FREDERIK HENDRIKSTRAAT**Sperkhem**

Frederik Hendrik, de derde zoon van Willem de Zwijger, was stadhouder van Holland, Zeeland, Utrecht, Gelderland en Overijssel van 1625 tot 1647. Droeg de bijnaam: de Stedenwinger.

FRIESWIJKSTRAAT**Lemmerweg-oost**

Uit het geslacht Frieswijk stammen enkele prominente burgemeesters en secretarissen. Vooral in de 17e en 18e eeuw waren het in het bijzonder de Frieswijks, die een toonaangevende rol speelden en zich in de stedelijke gemeenschap van Sneek als kleine vorsten gedroegen.

FRITTEMALEANE**Omgeving Groenedijk**

De naam van deze straat sluit aan bij de naam van het nieuwe bejaardentehuis „Frittemahof” welke naam weer is gekozen ter ere van het oude bejaardentehuis „Nieuw Frittemahof”. De familie Frittema bewoonde ten tijde van de 80-jarige oorlog een adellijke woning, die stond op de hoek van de Peperstraat en het Schaapmarktplaatsje. Deze familie bezat een tuin of hof buiten de stadsgracht, ter plaatse van het voormalige bejaardentehuis Nieuw Frittemahof aan de Stationsstraat.

FURMERUSSTRAAT**Noorderhoek**

Bernardus Gerbrandi Furmerus, geboren in 1542 en overleden in 1616 te Leeuwarden, was in zijn jeugd leerling van Suffridus Petrus, die hij in 1597 opvolgde als landshistorienschrijver.

FUUTLAAN**Hemdijk****GABBEMASTRAAT****Noorderhoek**

Simon Abbes Gabbema, geboren in oktober 1628 en overleden in 1688 te Leeuwarden, was een geschied- en letterkundige. In 1659 werd hij benoemd tot historieschrijver van Friesland. Hij had veel belangstelling voor de Friese taal en stimuleerde Gysbert Japiks. Als verzamelaar en uitgever van historiestukken staat hij hoger aangeschreven dan als geschiedschrijver.

GAFFELSTRAAT**Eiland**

De namen van de straten op het zgn. eiland en in de onmiddellijke nabijheid daarvan zijn ontleend aan de zeilsport. Men is in 1928 met deze naamgeving begonnen, omdat de straten in de omgeving liggen van de destijds nieuwe jachthaven.

GAJUS NAUTASTRAAT**Lemmerweg-oost**

Dr. Gajus Nauta werd op 2 mei 1614 benoemd tot secretaris van Sneek, welke functie hij tot 1636 heeft bekleed. In dat jaar werd hij gekozen tot „Raad ordinarus in den Hove van Friesland”.

GALIGASTRAAT**Binnenstad**

Deze straat ontleent haar naam aan het geslacht Galiga, dat een stins bewoonde op de hoek van het Leeuwenburg en de Galigastraat. Dit geslacht was reeds vóór de 15de eeuw uit Sneek verdwenen.

GANGBOORD**Eiland**

Straatnaam ontleent aan de zeer populaire zeilsport.

GEDEMPTE NELTJESHAVEN**Binnenstad**

Bij de aanleg der stadsgrachten verloor het Grootzand haar rechtstreekse verbinding met de Franekervaart. In plaats daarvan werd de Neltjeshaven gegraven, die in de vorige eeuw werd overkluisd.

GEDEMPTE POL**Binnenstad**

Polle is een door water omgeven stukje grond. De zuid- en westzijde van de huidige Gedempte Pol droegen die naam. Het water was een onderdeel van de eerste stadsgracht en zette zich voort in wat nu de Gedempte Poortezijlen heet naar de Singel en vandaar naar het Hoogend.

GEDEMPTE POORTEZIJLEN**Binnenstad**

Bij het graven van de eerste stadsgracht in de 13de eeuw werd de Hemdijk op twee plaatsen doorsneden, zodat twee nieuwe zijlen (sluizen) moesten worden aangebracht, één bij de Noorderpoort en één aan de toenmalige oostzijde der stad.

De laatste was een zijl met twee deuren, vandaar het meervoud zijlen. De naam Poortezijlen is een verbastering van Potterzijlen. Vermoedelijk genoemd naar een familie, hoewel het ook mogelijk is dat de naam ontleend is aan de nabije Potstraat (zie Suupmarkt). De naam Poortezijlen is hierom al niet juist, daar in die omgeving geen poort heeft gestaan. Weliswaar maakte het water deel uit van de eerste stadsgracht, maar toen men tot poortenbouw overging was de stadsgrens al meer naar het oosten verlegd.

GEEUWKADE

Binnenstad

Kade langs de Geeuw.

GIEKSTRAAT

Eiland

Straatnaam ontleend aan de zeilsport.

VAN GIFFENSTRAAT

Binnenstad

David Flud van Giffen was van 1681—1688 predikant te Sneek. Hij behoorde tot de ernstige Coccejansen en streed tegen dode rechtzinnigheid. Bij het hof was hij een geliefd prediker der godzaligheid. Niet alleen als predikant genoot hij bekendheid, maar ook als geleerde.

GOEMAN BORGESIUSLAAN

Noordoosthoek

Hendrik Goeman Borgesius (1847—1917) werd in 1877 gekozen tot lid van de tweede kamer, wat hij bleef tot zijn dood toe. In 1913 werd hij voorzitter. Van 1897—1901 was hij minister van binnenlandse zaken. In 1905 trad hij op als kabinetsformateur, zonder zelf in het nieuwe ministerie zitting te nemen. Hij behoorde tot de vooruitstrevende liberalen. (Hij is leraar geweest aan de H.B.S. te Sneek).

GONGGRIJPSTRAAT

Lemmerweg-oost

De gebroeders Thomas en Tjalling Gonggrijp waren bekende glasschilders te Sneek (1730—1814). Werk van beiden is te vinden in de Ned. Herv. Kerk te Akkrum. Uit de familie Gonggrijp stamt ook een bekend houtkopersgeslacht. Deze familie bewoonde indertijd een woning aan het Hoogend.

GOSSEPALEN

De Domp

Een naam van een water in de omgeving van Sneek. Deze

naam is gegeven om nog eens het grote belang van Sneek als watersportcentrum te onderstrepen.

GRAAF ADOLFSTRAAT

Sperkhem

Adolf was de op één na jongste broer van Willem de Zwijger, die in 1568 bij Heiligerlee sneuvelde.

GRAVINNEWEG

De Domp

Genoemd naar een verzonken landweg in het Sneekermeer.

GRIEND

Stadsfenne

Een zandige of kiezelachtige strook grond in of aan het water.

GROEN VAN PRINSTERERSTRAAT

Noorderhoek

Mr. Guillaume Groen van Prinsterer werd in 1801 te Voorburg geboren en overleed in 1876 te 's Gravenhage. Als staatsman was hij de grondlegger van de Anti-Revolutionaire partij. Hij was een tegenstander van Thorbecke. Zijn streven was: met Christelijk-historisch compas naar vooruitgang.

GROENEDIJK

Groenedijk

Groenedijk is een dijk, waarover oorspronkelijk geen weg liep, dus met gras begroeid.

GROOTZAND

Binnenstad

Zand is een waternaam, vergelijkbaar met Zaan en Sont. De naam heeft met zand niets te maken, maar betekent „nauwe doorgang tussen bredere wateren, meren of zeeën”.

GROTE KERKSTRAAT

Binnenstad

In 1643 besloot de vroedschap een huis aan de zuidzijde van de Marktstraat aan te kopen, dat te slopen en zo een verbindingsstraat te maken tussen de Marktstraat en het Groot Zuiderend (Oude Koemarkt).

GRUITERSMALAAN

Stadsfenne

Zie Dekamalaan.

GRUTTOLAAN**Hemdijk**

Vanwege het feit, dat Sneek gelegen is temidden van water en weiden heeft men de straten in deze stadswijk namen van water- en weidevogels gegeven.

GUDSEKOP**De Domp**

Zie omschrijving van de Gossepalen.

GYSBERT JAPIKSSTRAAT**Noorderhoek**

Gysbert Japiks werd in 1603 te Bolsward geboren en overleed aldaar in 1666. Hij was onderwijzer te Witmarsum, Beetgum en Bolsward. Gysbert Japiks was een zeer belangrijk figuur in de Friese literatuur. Hij hanteerde de Friese taal, die in zijn tijd tot omgangstaal van boeren was gedgegradeerd, op onvergelykbare wijze.

HARINXMAKADE**Binnenstad**

Agge Haringsma huwde de dochter van Rienck Bockema en volgde zijn schoonvader in diens rechten op. Het geslacht der Harinxma's heeft jarenlang een rol in Sneek gespeeld.

HARMEN SYTSTRASTRAAT**Noorderhoek**

Harmy Sytses Sytstra werd in 1817 te Midlum geboren en overleed in 1862 te Baard. Hij was onderwijzer te Franeker, Bergum en Baard. Hij behoorde tot de oprichters van het Frysk Selskip. Hij heeft vele werken in het Fries op zijn naam staan.

HARSTE**Noorderhoek**

Deze weg, die tot 1970 bij het grondgebied van de gemeente Wymbritseradeel hoorde, heet naar het vroegere woonhuis „De Harste” van mr. S. M. van Haersma Buma, burgemeester van die gemeente van 1938 tot 1941. De naam van het huis komt van het woord „harst(e)” dat in de naam van verschillende buurtschappen, vooral in het Oosten van de provincie, voorkomt en vermoedelijk „hoogte met lage struiken” betekent. Mogelijk is de naam Van Haersma afkomstig van de streek „De Harste” in de omgeving van Oostermeer.

**HAVENSTRAAT en
HAVENZIJSTRAAT****Binnenstad**

Tot halverwege deze straat liep vroeger een gegraven vaartje als zijarm van het Grootzand. In het Fries verstond men onder haven een gegraven vaartje, dat vanuit de hoofdwateren leidde naar pakhuizen of achterhuizen voor het vervoeren van handelswaar, turf enz. Niet moet worden gedacht aan ons huidige begrip „haven”.

HEEMSKERKSTRAAT**Noordoosthoek**

Mr. Jan Heemskerk werd in 1818 te Amsterdam geboren en overleed in 1897 te 's Gravenhage. Van 1859 tot 1864 had hij zitting in de tweede kamer, waar hij tegenover Thorbecke een onafhankelijk standpunt innam en op economisch en koloniaal gebied gematigd vrijzinnige denkbeelden handhaafde. Van 1866—1868, 1874—1877 en 1883—1888 was hij minister van binnenlandse zaken.

HEIN DOEKESSTRAAT**Lemmerweg-oost**

In het begin van de 16de eeuw heeft Hein Doekes een belangrijke rol gespeeld, teneinde Sneek te bevrijden van de Gelderse bezetting. Nadat de Geldersen waren verdreven werd Hein Doekes benoemd als bevelhebber over 60 personen uit de minder gegoeden om de stad te bewaken.

HEMDIJK**Hemdijk**

Een hem is een binnenvlakte, die natuurlijk (bij eb) afwaterde, omringd door dijken ter kering van bij dijkdoorbraak binnendringend zeewater of bij storm opgewaaid boezemwater. De hemmen verloren na de verbetering der zeedijken in de 19de eeuw hun waterstaatkundige betekenis. Een hemdijk is een dijk, die de hem beschermt.

De meeste hemdijken liggen ten zuiden en ten westen van de zuidelijke kom der Middelzee. Zij sloten aan tegen de oude Middelzeedijken en dateren waarschijnlijk uit de 12e eeuw.

HENDRIK CASIMIRSTRAAT**Sperkhem**

Hendrik Casimir, geboren op 31 januari 1612 te Arnhem en overleden op 12 juni 1640 te Hulst, volgde in 1632 zijn vader Ernst Casimir op als stadhouder. Hij was een dapper soldaat die niet sterk op de voorgrond trad.

HENRIETTA CATHARINASTRAAT**Sperkhem**

Henrietta Catharina, geboren 31 januari 1637 en overleden 3 november 1708, was een dochter van Frederik Hendrik. Zij was gehuwd met Jan George II, vorst van Anhalt-Dessau. Henrietta Catharina bracht op 23 augustus 1696 een bezoek aan Sneek, bij welke gelegenheid zij zich met het burgerschap van Sneek liet begiftigen. Aan deze gebeurtenis herinnert het in de hal van het stadhuis aanwezige gedenkbord.

VAN DER HEIJBUURT

Sperkhem

Deze reeds grotendeels verdwenen buurt is genoemd naar de bouwer van de woningen, Van der Heij.

VAN HOGENDORPSTRAAT

Noordoosthoek

Gijsbert Karel van Hogendorp, geboren 1762 te Rotterdam, was vóór 1795 pensionaris van Rotterdam. Gedurende de Bataafse Republiek trad hij op voor de rechten van Oranje. Van de omwenteling in 1813 was hij leider terwijl hij een groot aandeel leverde bij het scheppen van een Grondwet voor het nieuwe Koninkrijk. Hij overleed in 1834 te 's Gravenhage.

HOMMERTSSTRAAT

Lemmerweg-west

Straatnaam genoemd naar een dicht bij Sneek liggend dorp.

HOOGEND

Binnenstad

Het tamelijk hoog gelegen einde van de stad, voordat de grachtengordel aan de zuid- en oostzijde werd uitgelegd. De zuidzijde van het Hoogend wordt op oude kaarten nog aangeduid als Nieuwe Stadt. Overigens had de uitlegging der grachten reeds voor 1500 plaats.

HOOGHUISTERSTEEG

Binnenstad

Op de plaats van het pand van C. en A. stond eertijds het Albadahuis, eveneens bekend onder de populaire aanduiding „t Hooghuis". Het was een fraai gebouw met een hoge achtkantige toren, die bekroond werd door een peervormig dak. Het huis is tussen 1730 en 1740 afgebroken. Waarschijnlijk was het omstreeks de jaren 1618-1619 gebouwd door een lid van het aanzienlijk geslacht der Alba(r)da's.

HOOIBLOKSTRAAT

Binnenstad

De Hooiblokstraat dankt haar naam aan een aldaar gestaan hebbende koemelkerij.

DE HOPPEN

De Domp

De naam van een water in de omgeving van Sneek. Deze naam is gegeven om nog eens het grote belang van Sneek als watersportcentrum te onderstrepen.

HOPPERSTRAAT

Noorderhoek

Joachim Hopperus werd in 1523 in Sneek geboren en overleed in 1576 te Madrid. Hij was hoogleraar te Leuven en later lid van de Geheime Raad van State en adviseur van Philips II over Nederlandse zaken. Hij heeft vooral betekenis gehad als historieschrijver.

HORSEWEG

De Domp

Genoemd naar een water in de omgeving van Sneek. (zie de Hoppen).

HOUKESLOOTSTRAAT

Eiland

Deze straat is genoemd naar de nabijgelegen Houkesloot.

HUGO DE GROOTSTRAAT

Noordoosthoek

Hugo de Groot was achtereenvolgens historiograaf van Holland en generaal-fiscaal en raadspensionaris van Rotterdam. Hij onderscheidde zich als theoloog, historicus, filosoof, dichter en bovenal als jurist en filoloog. Zeer bekend is zijn werk „De jure belli ac pacis" (over het recht van oorlog en vrede), dat in tal van vreemde talen is vertaald. Als aanhanger van Oldenbarnevelt werd hij in 1618 gevangen gezet op Loevenstein, waar vandaan hij in 1621 in een boekenkist ontsnapte. Hij begaf zich naar het buitenland.

IEPENLAAN

Noordoosthoek

JACHTHAVENSTRAAT

Noordoosthoek

De namen van de straten op het zgn. eiland en in de onmiddellijke nabijheid daarvan zijn ontleend aan de zeilsport. Men is in 1928 met deze naamgeving begonnen, omdat de

straten in de omgeving liggen van de destijds nieuwe jachthaven.

JAN KANNEKENSTRAAT

Lemmerweg-oost

Jan Kanneken, een Sneker kannegieter, begaf zich in 1497 in dienst bij een tinnegieter te Groningen. Daar heeft hij een geslaagde poging gedaan om Bokke Haringsma te laten ontvluchten.

JAN VAN NASSAUSTRAAT

Sperkhem

Graaf Jan van Nassau Dietz (1536-1606), ook Jan de Oude genaamd, was de oudste broer van Willem de Zwijger. Evenals de andere broers van Prins Willem I heeft graaf Jan zeer veel gedaan voor de bevrijding van de Nederlanden van het Spaanse juk.

JANCKO DOUWAMASTRAAT

Noorderhoek

Jancko Douwama werd in 1482 te Oldeboorn geboren en overleed in 1529 te Vilvoorde. Hij was reeds jong betrokken bij de Friese partijtwisten. Toen Friesland bezet werd door de Saksen trachtte hij met Karel van Gelre de Friese vrijheid te herstellen. Hij weigerde echter Karel van Gelre als erfheer te erkennen, waarop hij aanhanger werd van Karel V. Hij eindigde zijn leven in de gevangenis van Vilvoorde. Hij schreef verschillende historische werken.

JOHAN BONGASTRAAT

Lemmerweg-oost

Johan Bonga was een Fries edelman. Op 17 augustus 1570 voer hij, vanwege de Prins van Oranje, met enige welbemande schepen van Enkhuizen af om een aanslag op Friesland te doen. Op 20 augustus kwam hij te Sneek waar hij zonder tegenstand werd binnengelaten.

JOHAN MAURITSSTRAAT

Sperkhem

Johan Maurits van Nassau-Siegen (1604-1679) was van 1637 tot 1644 gouverneur van Brazilië. Hij is de bouwer van het Mauritshuis in Den Haag (thans museum). Zijn betekenis voor Friesland is gelegen in het feit dat hij in 1672-1673 Friesland verdedigde tegen Bernard van Galen, bisschop van Munster.

JOHAN WILLEM FRISOSTRAAT

Sperkhem

Johan Willem Friso, geboren op 4 augustus 1687 te Dessau en overleden op 14 juli 1711 te Moerdijk, was de zoon van Hendrik Casimir II (zoon van Willem Frederik en Albertina Agnes en stadhouder van 1664 tot 1697). Hij volgde zijn vader op onder voogdij van zijn moeder Henriette Amalia, vorstin van Anhalt-Dessau. Willem III benoemde hem tot zijn erfgenaam en opvolger, maar Holland verzette zich tegen het laatste. Toen Willem III overleed in 1702 kozen vijf gewesten geen stadhouder. Met het Pruisische koningshuis ontstond twist over de erfenis van de titel „Prins van Oranje”. In 1707 werd Joh. Willem Friso meerderjarig en stadhouder van het noorden. Hij nam aan verschillende veldtochten deel. Tijdens de veldtocht van 1711 moest hij naar Den Haag om met de Pruisische koning over de geschillen te onderhandelen en verdronk toen bij de tocht over het Hollands Diep. Na zijn dood werd zijn zoon geboren, de latere stadhouder Willem IV.

JOH. VAN OLDENBARNEVELTSTRAAT

Noordoosthoek

Joh. van Oldenbarnevelt werd in 1547 te Amersfoort geboren. Hij was pensionaris van Rotterdam en werd in 1585 landsadvocaat van Holland. Hoewel aanvankelijk zeer prinsgezind, kwam hij later in conflict met Prins Maurits. De verwikkelingen gedurende het twaalfjarig bestand leidden ertoe dat hij in 1619 werd onthoofd, beschuldigd van hoogverraad.

JOHAN DE WITTSTRAAT

Noorderhoek

JOHAN DE WITTPLEIN

Noorderhoek

Johan de Witt (1625-1672) werd in 1653 raadspensionaris. Hij heeft 20 jaar het land geleid met grote bekwaamheid, zeldzame onbaatzuchtigheid en ongelooflijke werkkraft. Hij was een fel tegenstander van de Oranjes, hoewel hij grote eerbied voor hen had. Hij spande alle krachten in om Willem III buiten de politiek te houden, wat hem echter in 1672, bij de inval van de Fransen, niet langer gelukte. In dat jaar werd hij op afschuwelijke wijze door het volk vermoord.

JOLLENSTRAAT

Omgeving Eiland

Zie beschrijving Gaffelstraat.

JOUSTERKADE**Binnenstad**

Aanlegplaats voor boten, uit Joure komende. De stenen brug aan het eind van het Kleinzand heette Jousterpip.

JULIANA STRAAT**Binnenstad**

Genoemd naar onze huidige vorstin.

JUTRIJP STRAAT**Lemmerweg-west**

Is genoemd naar het dicht bij Sneek gelegen dorp.

KAATSLAND**Lemmerweg-west**

De naam Kaatsland is al oud. In zijn Historische Chronyk van Sneek (1772) schrijft Napjus reeds dat buiten het Hoogend is gelegen „het zogenaamde Kaatsland, 't welke aan het Old Burger Weeshuis in Eigendom toebehoort: maar aan de jeugd toegelaten wordt, om alderhande Gepermeteerte Exercitien aldaar in te verkrijgen". Het kaatsen is in Friesland nog altijd een zeer geliefde sport.

KAMERLINGH ONNES STRAAT**Industrieterrein**

Nederlands natuurkundige (geboren in 1853 te Groningen en overleden in 1926 te Leiden), die in 1882 hoogleraar werd in de proefondervindelijke natuurkunde en meteorologie te Leiden. Zijn onderzoekingen betroffen voornamelijk de eigenschappen der stof bij zeer lage temperaturen. In 1913 werd hem de Nobelprijs voor natuurkunde toegekend.

KANAAL STRAAT**Binnenstad**

Genoemd naar het inmiddels gedempte Spoorkanaal, dat de verbinding vormde tussen het eveneens gedempte Spoordok en de Geeuw.

KAPEL STRAAT**Noordoosthoek**

De Johanniter orde was een geestelijke ridderorde, die ca. 1050 in Jeruzalem is ontstaan ter verpleging van zieke pelgrims. Ook bij Sneek heeft een klooster van deze orde gestaan op de zgn. St. Jansberg, waar nu de algemene begraafplaats ligt. De commandeur van dit klooster was opgedragen zich over zieken, gebrekkigen en hongerigen te ontfermen. Om deze reden droeg het klooster in de volksmond de

bijnaam „Hospitaal". Deze stratengroep ligt niet ver van de oude St. Jansberg af, zodat daaraan namen zijn gegeven die aan een klooster herinneren.

KAREKIET LAAN**Hemdijk****KATZIJL STRAAT****Lemmerweg-west**

Katzijl is de oude keersluis in de Scherwolderhemdijk bij Westhem. Tegen 1900 vervallen.

KEMPIUS STRAAT**Noorderhoek**

Cornelis Kempius, geboren omstreeks 1520 en overleden in oktober 1589 te Dokkum, was in Groningen werkzaam als raadsman van bisschop Knijff (1568). Hij speelde als ijverig Katholiek en dienaar van de Spaanse koning een rol bij het verraad van Rennenberg (1580). Hij heeft zich bezig gehouden met geschiedschrijving.

KERKGRACHT**Binnenstad**

Dankt de naam aan de daar gelegen Gereformeerde Kerk.

KERKHOF LAAN**Noorderhoek**

Deze naam is ontleend aan het nabij gelegen kerkhof.

KERKSTEEG**Binnenstad**

Zie omschrijving Kerkgracht.

KIEL STRAAT**Eiland**

Zie omschrijving Jachthavenstraat.

KIEVITPAD/LAAN**Hemdijk**

Vanwege het feit, dat Sneek gelegen is temidden van water en weiden heeft men de straten in deze stadswijk begiftigd met namen van water- en weidevogels.

KLEINE KERK STRAAT**Binnenstad**

Deze straat is genoemd naar de aan deze straat gestaan hebbende Kleine- of Broerekerk (zie Kruizebroederstraat).

KLEINE PALEN**Binnenstad**

Dit overkluisde deel der Woudvaart is genoemd naar het, van de verdedigingswerken rondom de stad deel uitmakende, paalwerk in de „Steenwijkse veart”, zoals de Woudvaart vroeger heette, toen zij nog de verbinding vormde van Sneek met de IJsselsteden. Het paalwerk was gelegen tussen de huidige Selfhelpstraten en de Woudvaarkade. Even buiten de Waterpoort, in de Geeuw lagen de Hoge Palen. De Geeuw werd wel de Hollandse Vaart genoemd.

KLEINZAND**Binnenstad**

Zie Grootzand.

KLOOSTERDWARSSTRAAT**Noordoosthoek**

Zie Kapelstraat.

KLOOSTERHOF**Noordoosthoek**

Zie Kapelstraat.

KLOOSTERSTRAAT**Noordoosthoek**

Zie Kapelstraat.

KOLMEER**De Domp**

Zie de omschrijving van de Hoppen.

KONINGIN WILHEMINASTRAAT**Sperkhem**

Deze straat is genoemd naar Koningin Wilhelmina, geboren 31 augustus 1880 en overleden 28 november 1962. Zij was Koningin van 1898 tot 1948 (van 1890 tot 1898 was Koningin Emma voor haar Regentes).

KOOPMANSGRACHT**Sperkhem**

De huizen aan deze gracht werden gebouwd door een aanemer, Koopman geheten.

KORTE PIJPSTEEG**Binnenstad**

Pijp is de gewone naam voor een stenen boogbrug over vaarwater en stadsbinnengrachten. Aan weerszijden van deze

stegen waren zulke pijpen over het Grootzand en over de inmiddels gedempte Singel.

KORTE VEEMARKTSTRAAT**Binnenstad****KORTE VREUGDE****Noorderhoek**

Naam ontleend aan een nabij gelegen kerkhof.

KREEK**Stadsfenne**

Klein, smal, veelal stilstaand water.

KRUISWATER**De Domp**

Zie omschrijving Kolmeer.

KRUIZEBROEDERSTRAAT**Binnenstad**

Aan deze straat stond, op de plaats waar thans het pensiontehuis „Cruycebroedershof” is gelegen, een klooster van de kruisheren. Dit klooster werd in 1462 gesticht in de gebouwen van het „Olde Hospitaal”, nadat laatstgenoemde inrichting voluit St. Antonie Gasthuis geheten, was verplaatst naar de Oude Koemarkt. Na de Reformatie, te weten in 1584, werd het ingericht als weeshuis. Nadat het in de 17e eeuw ingrijpend was verbouwd werd het in 1855 afgebroken. De bij het kloostercomplex behorende Kleine- of Broerekerk, soms zelfs „Weeshuiskerken” genoemd, is in 1845 uit het stadsbeeld verdwenen.

DR. KUYPERLAAN**Noordoosthoek**

Dr. Abraham Kuiper, geboren in 1837 en overleden in 1920 was leider van de Anti-Revolutionaire Partij en lid der tweede kamer, later eerste kamer. Van 1901 tot 1905 was hij minister. In 1908 werd hij minister van staat. De Vrije Universiteit is zijn schepping.

LANGE PIJPSTEEG**Binnenstad**

Zie Korte Pijpsteeg.

LANGE VEEMARKTSTRAAT**Binnenstad**

LARKSTRAAT**Eiland**

Zie Kielstraat.

LEEWARDERKADE**Noordoosthoek**

Vanouds liep langs de Zwette een pad naar Leeuwarden.

LEEWARDERPIJPSTEEG**Binnenstad**

Genoemd naar de pijp over de stadsgracht nabij de Leeuwarderpoort. De Leeuwarderpoort stond aan het einde der Gedempte Pol. Door deze poort kon men langs de Zwette naar Leeuwarden.

LEEWARDERWEG**Omgeving Leeuwarderweg****LEEUWENBURG****Binnenstad**

Aan deze straat stond de stins van Louw of Lieuwe Donia, Leeuwenburg genaamd omdat de Donia's een rode leeuw in hun wapen voerden. Louw van Donia (overleden in 1533) was Grietman van Wymbritseradeel. Het (westelijk) dwarsstuk van de huidige Leeuwenburg droeg eertijds de naam Cronenburg, vermoedelijk genoemd naar een huis met een gevelsteen, waarin het wapen van Sneek.

LEEUWERIKLAAN**Hemdijk****DE LEIJEN****De Domp**

Zie Kruiswater.

LELIESTRAAT**Noordoosthoek****LEMMERWEG****Lemmerweg**

Straatweg in de richting van Lemmer.

LIAUKEMASTRAAT**Lemmerweg-oost**

Sikke Liaukema was een kleinzoon van Bokke Haringsma. Na een hevige strijd tussen de Snekers en de Geldersen in het begin van de 16de eeuw, werd genoemde Liaukema,

nadat de Geldersen waren verdreven, in 1522 aangesteld als Heerschap en Olderman van Sneek, welke waardigheid hij tot zijn dood toe heeft bekleed.

LINDENLAAN**Noordoosthoek****LOËNGASTERLAAN****Stadsfenne**

Vanouds liep door de Stadsfenne een pad naar Loënga.

LOHMANSTRAAT**Noordoosthoek**

Jhr. Mr. Alexander Frederik de Savornin Lohman werd in 1837 te Groningen geboren en overleed in 1924 te 's Gravenhage. Hij was kamerlid en, van 1890 tot 1891, minister van binnenlandse zaken. Het conflict bij de stembusstrijd van 1894 tussen hem en Dr. A. Kuyper leidde tot de vorming der Christelijk Historische Partij.

LOOXMADWARSSTRAAT**Noordoosthoek****LOOXMAGRACHT****Noordoosthoek****LOOXMASTRAAT****Noordoosthoek**

Het geslacht Looxma was een reeds in de 17e eeuw in Sneek woonachtig geslacht van zilvermeden. In de 18e eeuw kwamen enkele leden in de Sneker magistratuur. Tegen 1800 verhuisden zij als vermogende olieslaggers naar Leeuwarden.

LORENTZSTRAAT**Industrieterrein**

Nederlands natuurkundige (geboren in 1853 te Groningen en overleden in 1928 te Haarlem), die in 1877 hoogleraar werd in de theoretische natuurkunde te Leiden. In de opbouw der natuurkunde heeft Lorentz een groot aandeel gehad. In 1903 ontving hij, samen met prof. Zeeman, de Nobelprijs voor natuurkunde.

LOUW DONIASTRAAT**Lemmerweg-oost**

Louw Donia was grietman van Wymbritseradeel en woonachtig in Sneek. Toen in 1496 een vreemde krijgsbende onder Jonker Fox zich in Sneek bevond, zeer oproerig om hun

soldij, trachtten vele welgestelden in het geheim de stad te verlaten. Zo ook Bokke Haringsma en Louw Donia. Zij werden echter door overste Fox gevangen genomen en van hen werd betaling geëist, welke zij weigerde. Daarop riepen de Snekers de Groningers te hulp. Groningen betaalde maar Bokke en Louw, als ook Zijtse Haringsma, heerschap van IJlst, werden naar Groningen vervoerd als gijzelaars, tot de door Groningen betaalde som zou zijn terugbetaald. Bokke Haringsma werd in 1497 door Jan Kanneken, kannemaker te Sneek, bevrijd. Kort daarna kwamen ook Louw en Zijtse op losgeld vrij.

LUTZEN WAGENAARSTRAAT

Noorderhoek

Lützen H. Wagenaar werd in 1855 te Heerenveen geboren en overleed in 1910 te Middelburg. Hij was o.a. predikant te Wons en Heeg, in welke laatste plaats hij aan de Doliantie deelnam. Zijn Fries werk is verzameld in „Moai sein, Lützen”.

LIJNBAA NSTRAAT

Lemmerweg-oost

Deze straat ontleent haar naam aan het feit dat zij de toegang is tot Lankhorst Touwfabrieken B.V.

LIJSTERBESLAAN

Omgeving Leeuwarderweg

MARIA LOUISESTRAAT

Sperkhem

Maria Louise, landgravin van Hessen Kassel was de echtgenote van Johan Willem Friso. Zij was zeer populair en verkreeg de bijnaam Marijke Muoi. Zij streed voor de rechten van haar zoon Willem Karel Hendrik Friso als erfgenaam der Oranjes. Na de dood van haar schoondochter, Anna van Hannover, werd zij mede voogdes van de latere Willem V. Maria Louise bewoonde het Princessenhof te Leeuwarden. Met haar verloor Leeuwarden het karakter van Hofstad (1765 overleden).

MARKTSTRAAT

Binnenstad

Vanouds heeft deze straat een centrumfunctie vervuld. Naast het stadhuis stond de machtige Decama- of Gruitersmastins (heel vroeger ook Harinxmastins geheten), die in 1633 werd afgebroken. Uit opgravingen is gebleken dat deze straat haar breedte heeft verkregen door het dichten van een sloot, die

eenmaal tussen de Hemdijk en de huizen aan de zuidzijde van de Marktstraat liep. Het dempen van deze sloot had in de vijftiende eeuw reeds plaats gevonden.

MARNEZIJLSTRAAT

Lemmerweg-west

Marnezijl was de keersluis in de Marnedijk bij de vaart van Bolsward via het Bolswarder Gat naar Makkum. Deze zijl wordt voor het eerst genoemd in 1403 en heeft dienst gedaan tot 1881.

MARTINIPLEIN

Binnenstad

Dit plein ontleend zijn naam aan de nabij gelegen St. Maartenskerk.

MASTSTRAAT

Eiland

Zie Kielstraat.

MEERKOETLAAN

Hemdijk

MEEUWENLAAN

Hemdijk

MEIDOORNLAAN

Omgeving Leeuwarderweg

MELIERE

Stadsfenne

Molenader, toevoersloot voor een watermolen.

MIDDELZEELAAN

Stadsfenne

De Middelsee veroorzaakte oudtijds overstromingen in het gebied rond Sneek. Zij bestond uit twee gedeelten. De wijde monding van de Boorne liep ter hoogte van Rauwerd noordwaarts tot voorbij Leeuwarden. Naar het westen bestond er vanaf Rauwerd een verbinding met het Vlie, voorbij Sneek en Bolsward via de Marne. Toen de Marne werd afgedamd begon de westelijke kom dicht te slibben waarna zij bij gedeelten werd ingepolderd. Nijland wordt reeds in 1230 als dorp genoemd. Kort vóór het jaar 1199 had Scharnegoutum met omgeving nog ernstig van de zee te lijden. Bij deze ramp schijnt een hele nederzetting te zijn weggespoeld, waarvan de sporen in de Stadsfenne werden teruggevonden toen deze landerijen bouwrijp werden gemaakt.

MONNIKSTRAAT

Zie Kapelstraat.

Noordoosthoek

MORRAHEMSTRAAT

Zie Arkumerhemstraat.

Lemmerweg-west

MUNTSTRAAT

Nog in de vorige eeuw was in Sneek een woning vlakbij het Cruycebroedershof onder de naam „Muntjehuis” bekend. Deze naam zou kunnen betekenen „Monnikhuis”, maar het is ook mogelijk dat vroeger op die plaats gemunt werd.

Binnenstad

NAPJUSSTRAAT

Eelco Napjus, te Sneek geboren in 1728 en aldaar in 1803 begraven, was majoor en executeur. Hij schreef de „Historische Chronyk of Beschrijvinghe van oud en nieuw Sneek”.

Noorderhoek

NASSAU DILLENBURGSTRAAT

Zowel de Hollandse als de Friese stadhouders stammen uit het huis Nassau Dillenburg.

Sperkhem

NAUWE BURGSTRAAT

De naam van deze straat herinnert nog aan „De Rodenburg”, de stins van Rienck Bockema.

Binnenstad

NAUWE NOORDERHORNE

De naam Noorderhorne (Horne = hoek) herinnert aan de bijna haakse bocht, die de Hemdijk hier naar het noorden maakt.

Binnenstad

NOLENSSTRAAT

Dr. Willem Hubert Nolens werd in 1860 te Venlo geboren en overleed in 1931 te 's Gravenhage. Na de dood van Dr. Schaepman werd hij leider van de R.K. kamerfractie.

Noordoosthoek

NIJLANDERHEMSTRAAT

Zie Arkumerhemstraat.

Lemmerweg-west

DR. OBE POSTMASTRAAT

Obe Postma werd in 1868 te Kornwerd geboren en overleed in 1963 te Leeuwarden. Postma bezocht het Gymnasium te Sneek. Hij was leraar en heeft meer dan 60 jaar gedichten gepubliceerd en langer dan 40 jaar wetenschappelijke bijdragen geleverd.

Noorderhoek

OFFINGAWIERSTERLEANE

De naam Offingawier heeft zich in de plaatsnaam weten te handhaven.

Groenedijk

OLDE EE

Ook wel de Alde Ee. Afwatering, die in verbinding stond met de Franekervaart en uitmondde in de Geeuw.

Stadsfenne

OLYFBERCHLEANE

Deze straat is genoemd naar het klooster Olyfberch.

Groenedijk

OOIEVAARSLAAN

Hemdijk

OOSTERDIJK

Het oostelijk deel der door de binnenstad lopende Hemdijk (zie Arkumerhemstraat).

Binnenstad

1e OOSTERKADE

Aanlegkaden voor schepen, gelegen aan de oostzijde van de stad.

Omgeving Eiland

2e OOSTERKADE

Zie beschrijving 1e Oosterkade.

Omgeving Leeuwarderweg

OOSTHEMSTRAAT

Zie Arkumerhemstraat.

Lemmerweg-west

1e OPPENHUIZERDWARSTRAAT

Sperkhem

2e OPPENHUIZERDWARSSTRAAT**Sperkhem****OPPENHUIZERWEG****Sperkhem**

De verbindingsweg met Oppenhuizen, waarnaar ook de Oppenhuizerdwarssstraten zijn genoemd.

OUD KERKHOF**Binnenstad**

Zoals in de meeste plaatsen werd ook in Sneek het terrein om de kerk gebruikt als kerkhof.

OUDE DIJK**Noorderhoek**

Onderdeel van de oude, door de stad heen lopende Hemdijk. Wellicht Oude Dijk geheten, omdat hij geen dienst meer doet als verkeersweg.

OUDE KOEMARKT**Binnenstad**

Een voor zichzelf sprekende naam. Het dichtst bij de Martinikerk gelegen gedeelte droeg in de 17e eeuw de naam „Groot Zuidend“, zulks in tegenstelling tot het „Klein Zuidend“, het huidige Zuidend. Deze straat is ontstaan door het dempen van een voormalige stadsgracht, die de tegenhanger was van de Singel.

OVERWEG**Noorderhoek**

Vroeger was hier een spoorwegovergang; nu een tunneltje.

PAARDESTEEG**Binnenstad**

Mogelijk stond hieraan, of op de hoek een huis dat een gevelsteen met een zwart paard bezat. Eertijds heette de steeg Zwarte Paardensteeg.

PAMPUSKADE**Eiland**

Zie Kielstraat.

PARALLELWEG**Noordoosthoek**

Zoals in vele plaatsen is ook in Sneek de straat, evenwijdig aan de spoorweg, begiftigd met de naam Parallelweg.

PARKSTRAAT**Binnenstad**

Deze straat is zo genoemd, omdat zij leidt naar het Koningin Wilhelminapark.

PARTUURSTRAAT**Lemmerweg-west**

Deze naam is afgeleid van de in Friesland zeer bekende kaatssport.

PEPERSTRAAT**Binnenstad**

Vele namen in de oude binnenstad duiden op de positie van Sneek als centrum van handel en nijverheid.

HET PERK**Lemmerweg-west**

Zie Partuurstraat.

PIEKEZIJLSTRAAT**Lemmerweg-west**

De Piekeziyl is een reeds vervallen waterkering. Het Piekemeer is een meertje in Wymbritseradeel van ca. 20 ha. groot.

PIER HEEMSTRASTRAAT**Lemmerweg-oost**

Pier Heemstra, volgens nieuwe bronnen Pier Donia (grea-te Pier) leefde in het begin der 16e eeuw als een rustige en rijke boer in het dorp Kimswerd. Toen echter de Sakkers zijn dorp en huis in vlammen deden opgaan (Sakkers en Geldersen streden om het bezit van Friesland) besloot Pier Heemstra wraak te nemen. Hij was een man van buitengewone lichaamslengte en kracht. Hij voerde een guerilla-oorlog waarin hij menige overwinning wist te behalen. Ook ter zee wist hij de Hollanders te verslaan. Hij stierf in 1520 als rustig burger te Sneek. In Friesland is Grote Pier welhaast een legendarisch figuur.

PIETER SIKKESSTRAAT**Lemmerweg-oost**

Pieter Sikkes, geboren 26 december 1878 te Hindeloopen en overleden op 21 september 1958 te Sneek, was secretaris van Sneek van 1915 tot 1939. De heer Sikkes heeft veel gedaan voor de opleiding van gemeente-ambtenaren.

DR. PIETER SIPMASTRAAT**Noorderhoek**

Pieter Sipma, geboren te Dronrijp in 1872 en overleden in

1961, was aanvankelijk onderwijzer, later leraar Nederlands, o.a. aan de H.B.S. te Sneek. In 1930 werd hij lector in de Friese taal en letterkunde aan de Rijksuniversiteit te Groningen. Hij was mede-oprichter van de Fryske Akademy. Hij was een der grondleggers van de moderne Friese taalstudie.

PIETER ZEEMANSTRAAT

Industrieterrein

Nederlands physicus (geboren in 1865 te Zonnemaire en overleden in 1943 te Amsterdam), die in 1894 privaat-docent te Leiden werd, in 1896 lector, in 1900 buitengewoon en in 1908 gewoon hoogleraar aan de universiteit van Amsterdam. Hij ontdekte in 1896 de invloed van een magnetisch veld op de straling, Zeeman-effect. In 1903 werd hem, samen met prof. Lorentz, de Nobelprijs voor natuurkunde toegekend.

PLEVIERPAD

Hemdijk

POTTERZIJLSTRAAT

Lemmerweg-west

De Potterzijlstraat is waarschijnlijk genoemd naar een familie.

PRINS HENDRIKKADE

Binnenstad

Genoemd naar de echtgenoot van wijlen Koningin Wilhelmina.

PRINS MAURITSSTRAAT

Sperkhem

Prins Maurits was de tweede zoon van Willem de Zwijger. Zijn moeder was Anna van Saksen. Hij werd in 1585 stadhouder van Holland, Zeeland en West-Friesland en in 1590 van Overijssel, Utrecht en Gelderland. Hij was een bekwaam veldheer die met zijn neef en zwager Willem Lodewijk de Noordelijke Nederlanden van Spanjaarden zuiverde. Hij overleed in 1625.

PRINSENGRACHT

Lemmerweg-oost

De aan deze gracht staande huizen werden gebouwd door een aannemer Prins.

PRIPPERSTRAAT

Lemmerweg-west

Deze straatnaam is afgeleid van de in Friesland zeer bekende kaatssport.

PRINSES JULIANAPARK

Binnenstad

Genoemd naar de huidige vorstin.

PRIORSTRAAT

Noordoosthoek

Zie Kapelstraat.

PROF. ZERNIKESTRAAT

Industrieterrein

Nederlandse natuurkundige. Hoogleraar te Groningen in de theoretische natuurkunde. Belangrijkste werk is de uitvinding van de phasecontrastmicroscopie in 1932. Het grote belang van deze vinding is dat levende organismen nu microscopisch kunnen worden gezien en gefilmd. De vinding is beloond door toekenning van de Nobelprijs voor Natuurkunde in 1953.

QUIRIJN DE BLAUSTRAAT

Lemmerweg-oost

Quirijn de Blau werd op 12-jarige leeftijd reeds aangewezen voor het secretarisambt van Sneek als opvolger van Dr. A. J. Frieswijk, die in 1737 overleed. Deze benoeming was een typisch staaltje van de baantjesjagerij in de regententijd. Quirijn de Blau werd naderhand raad ordinaris in het Hof van Friesland.

REGENBOOGSTRAAT

Omgeving Leeuwarderweg

Zie Kielstraat.

REIGERLAAN

Hemdijk

RIENCK BOCKEMAKADE

Binnenstad

Renick of Rewenich Bockema werd in 1398 beleend met het baljuwschap van Olde Waghenbrugghe, dat de gehele Zuidwesthoek omvatte (Wagenbrugge is geworden Weinbrits, vandaar de naam Wymbritseradeel). Rienck was reeds hoofdeling (hoofdman over een klein gebied, meest in het bezit van een burcht en een legertje onderhoudend) te Sneek en woonde op zijn stins „Rodenburch”. Het baljuwschap had hij te danken aan graaf Albrecht van Beieren, wie Rienck als Vetkoper was toegedaan. In het jaar 1400, toen de partij der Schieringers successen boekte zagen vele Vetkoperse edellieden, onder wie Rienck Bockema, zich genoodzaakt de

wijk te nemen naar Staveren, 's graven laatste bolwerk. De Snekers verwoestten de stins. In 1402 keerde Rienck naar Sneek terug, waar hij hersteld schijnt te zijn in zijn rechten op „die heerschappie van Sneek”. In 1406 stichtte hij op zijn bezittingen nabij Tirns het klooster Thabor in welk klooster hij zelf trad in 1410. Hij stierf aldaar in 1436.

ROERDOMPLAAN

Hemdijk

Vanwege het feit, dat Sneek gelegen is temidden van water en weiden heeft men de straten in deze stadswijk begiftigd met namen van water- en weidevogels.

ROERSTRAAT

Eiland

Zie Kielstraat.

ROZENSTRAAT

Noordoosthoek

RIJPERAHEMSTRAAT

Lemmerweg-west

Zie Arkumerhemstraat.

SACRAMENTSTRAAT

Noordoosthoek

Zie Kapelstraat.

SALVERDASTRAAT

Noorderhoek

Jan Cornelis Pieter Salverda (geboren in 1783 te Bolsward en overleden in 1836 te Wons) was onderwijzer in Tjerkwerd en Wons. Hij was een romantisch dichter, beïnvloed door Gysbert Japicx en Wassenbergh.

SCHAAPMARKTPLEIN

Binnenstad

Het huidige plein werd vroeger in twee delen verdeeld door de voortzetting van het Grootzand. Aan de noordzijde van dit plein lag de Neltjeszijl, eens de oorzaak van Sneeks welvaart. Vermoedelijk werd de Wip gegraven als insteechhaven voor de wachtende schippers. De oostzijde van het huidige Schaapmarktplein heette de Koormerckt en de westzijde Nieuwen Oort. De naam Schaapmarktplein behoeft geen nadere verklaring.

SCHAEPMANSTRAAT

Noordoosthoek

Mgr. Dr. Herman Johannes Aloysius Maria Schaepman werd in 1844 te Tubbergen geboren en overleed in 1903 te Rome. Hij was een prominent R.K. staatsman en jarenlang leider van de tweede kamerfractie van de Katholieke Staatspartij.

SCHARNESTRAAT

Binnenstad

De westzijde van het Grootzand werd voor 1920 nog de Scharn genoemd. Scharn (oud fries skern) betekende vroeger wellicht „afgesloten hoek”. Later heeft het de betekenis van „rûchskerne: mestvaalt” verkregen. De Scharnestraat was dus een zijstraat van de Scharn.

SCHEIDINGSTEEG

Binnenstad

Deze thans aan het openbaar verkeer onttrokken verbinding tussen Oude Koemarkt en Martiniplein, werd zo genoemd omdat zij de grens bepaalde tussen twee der espels of wijken, waarin de stad vroeger uit bestuurlijk oogpunt was verdeeld.

SCHERHEMSTRAAT

Lemmerweg-west

Zie Arkumerhemstraat.

SCHERWOLDERHEMSTRAAT

Lemmerweg-west

Zie Arkumerhemstraat.

SCHIERSTINS

Stadsfenne

Een stins is een versterkte adellijke woning in Friesland. De enig overgeblevene is de Schierstins in Veenwouden. De schiere monniken van Klaarkamp groeven in Veenwouden turf en verwierven de stins als uithof.

SCHOOLSTRAAT

Noordoosthoek

Deze straat dankt haar naam aan de Lagere Technische School.

SCHOLEKSTERLAAN

Hemdijk

VAN SCHOUWENBURGSTRAAT**Lemmerweg-oost**

Graaf Joost van Schouwenburg was stadhouder van Friesland (1572) en woonde te Franeker. Hij was leider van de guerrilla der geuzen, doch moest vluchten.

SCHOUWSTRAAT**Eiland**

Zie Kielstraat.

SCHWARTZENBERGHSTRAAT**Noorderhoek**

Georg Frederik, baron thoe Schwartzzenbergh en Hohenlandsberg leefde van 1733 tot 1783. Hij was Grietman van Menaldumadeel, lid van de Raad van State en curator van de Franeker Hogeschool. Met Nic. Tholen en J. F. M. Herbell was hij uitgever van het Charterboek, een grote folio-uitgave in zes delen met vele min of meer officiële stukken uit de Friese geschiedenis.

SELFHELP**Lemmerweg-oost**

De aan deze straten gelegen woningen zijn gebouwd door de woningbouwvereniging Selfhelp.

SIMONISSTRAAT**Lemmerweg-oost**

Velkerus Simonis leefde in het laatst van de 15e eeuw. Hij was eerst schoolvoogd of rector te Sneek, maar naderhand burgemeester. Van zijn hand verscheen een boekwerk in de Latijnse taal geschreven, getiteld „Chronyk van Vriesland”.

SINGEL**Binnenstad**

De westzijde van de Singel heette voor 1920 Achterom, hetgeen wil zeggen achterom het Grootzand. De oostzijde heette Cingel, de wandeling aan de overkant van de gracht (gerekend vanuit de binnenstad). In 1920 besloot de gemeenteraad beide zijden Achterom te noemen. Op verzoek van de bewoners dezer gracht is de naam korte tijd later veranderd in Singel, omdat men Achterom wat denigrerend achtte.

SJARKETORENSTRAAT**Lemmerweg-oost**

Deze straat loopt recht aan op de bocht in de Rienck Bockemakade, waar als onderdeel van de vestingwerken eertijds de Sjarke Toorn stond.

SLENK**Stadsfenne**

Bodeminzinking.

SLOEPSTRAAT**Eiland**

Zie Kielstraat.

SMIDSBUURT**Binnenstad**

Genoemd naar de vroegere smederij, bij de Smidsbuurt aan de Geeuwkade gelegen.

SNECANUSSTRAAT**Lemmerweg-oost**

Gerbrandus Angelus Snecanus was kruisheer te Sneek. Van 1473-1494 was hij prior van het kruisherenklooster te Hoorn. Later werd hij Vicarus-Generaal der Kruisherenorde en tenslotte, in 1494 kreeg hij de hoogste waardigheid, Magister-Generaal.

SOPHIASTRAAT**Binnenstad**

Deze straat is genoemd naar de gemalin van Koning Willem III, Sophia van Württemberg.

SPITAAL**Noorderhoek**

Deze naam herinnert aan het Johannieter klooster, zie Kapelstraat.

SPREEUWENLAAN**Hemdijk****STATIONSSTRAAT****Binnenstad**

Deze naam behoeft geen nadere verklaring.

1e STEENKLIPSTRAAT**Noordoosthoek****2e STEENKLIPSTRAAT****Noordoosthoek**

De Steenklip was vroeger een stapel- en verzamelplaats van Steen en puin. In een processtuk van 1774 komt de naam Steenklip al voor.

STOKVISSTEEG**Binnenstad**

Mogelijk heeft deze steeg voorheen anders geheten. Het is niet uitgesloten dat de naam een spotnaam is, wegens het voedsel dat de zeer armen plachten te eten.

STATENBOCHT**De Domp**

Zie de omschrijving van de Hoppen.

SUFFRIDUSSTRAAT**Noorderhoek**

Suffridus Petrus, geboren in 1527 te Leeuwarden en overleden in 1597 te Keulen, was professor in de oude talen te Erfuhr. In 1562 werd hij benoemd tot secretaris en bibliothecaris van Granvelle. Tijdens zijn verblijf in Friesland van 1567-1570 verzamelde hij tal van historische gegevens en documenten. In 1590 werd hij benoemd tot landsgeschiedschrijver.

SUUPMARKT**Binnenstad**

Deze naam spreekt voor zichzelf. Hier zal de karnemelk verkocht zijn (stadsfries suup). In de 17e eeuw heette de zuidzijde der Suupmarkt Potstraat en de noordzijde Vinkenburg. De laatste naam, vermoedelijk afkomstig van een oud huis met een vink in de gevel, dat daar gestaan heeft, heeft het tot 1920 uitgehouden. De naam Potstraat was al eerder vervangen door Suupmarkt.

SWARTSBUURT**Noorderhoek**

De huizen in deze buurt werden gebouwd door timmerman-aannemer Swart.

SYTSINGAWIERSTERLEANE**Groenedijk**

In 1463 werd door Tsjomme Oenes Wiarda en diens echtgenoot Ath Bonninga op hun bezitting Sytsingawier, niet ver van De Domp gelegen, het klooster „Olyfberch" gesticht. Worp Tjaarda, overleden in 1538, prior van het klooster „Thabor", bij Tirns, schrijft in zijn kroniek dat het klooster gesticht werd toe Sydsingawier, dat nu wordt genoemd toe Groenedijk.

UITERWAARD**Stadsfenne**

Kleiheuvel/Terp.

THORBECKESTRAAT**Noordoosthoek**

Jan Rudolf Thorbecke werd in 1798 te Zwolle geboren en overleed in 1872. Hij was een groot staatsman, die veel invloed heeft gehad op de belangrijke Grondwetherziening in 1848. Thorbecke leidde in de jaren na 1848 een drietal ministeries.

TJOTTERSTRAAT**omgeving Leeuwarderweg**

Zie Regenboogstraat.

TOP**Industrieterrein**

Als verbastering van 't Op genoemd naar ('t) Oppenhuizen.

TRANENDAL**Noorderhoek**

Deze naam is ontleend aan het nabijgelegen kerkhof.

TROELSTRAKADE**Noordoosthoek**

Pieter Jelles Troelstra, de Friese dichter politicus, werd in 1860 te Leeuwarden geboren en overleed in 1930 te 's Gravenhage. Hij was leider van de Sociaal Democratische Arbeiders Partij. Eveneens bekend als Fries romantisch dichter van liefdespoëzie, historische balladen, cantates, vertellingen, populair gebleven volksliedjes en van strijd- en tijdzangen.

TRUFFELSTEEG**Binnenstad**

Misschien had deze steeg een kleine verwijding en deed daarom aan een troffel denken.

TSJOMME WIARDALEANE**Groenedijk**

Tsjomme Wiarda was afkomstig uit Goutum en huwde met Ath. Broersdochter Bonninga uit Loënga. Zij waren zeer vermogende lieden, die ook het Franciscanenklooster te Leeuwarden stichtten.

TULPSTRAAT**Noordoosthoek****UBBO EMMIUSSTRAAT****Noorderhoek**

Ubbo Emmius, geboren in 1547 te Greetsiel en overleden te

Groningen in 1625, heeft zich bezig gehouden met de historie. Hij heeft op dit gebied veel gepresteerd. Hij was hoogleraar in de Oude Geschiedenis en het Grieks aan de universiteit te Groningen.

VALKSTRAAT

Eiland

Zie Regenboogstraat.

VESPERSTRAAT

Noordoosthoek

Zie Kapelstraat.

VISMARKTPLEIN

Binnenstad

Hier werden het laatst vismarkten gehouden. De vismarkt is in de loop der eeuwen enige malen verplaatst. Het Vismarktplein is nu een onderdeel van de Prins Hendrikkade.

VOORLIJN

Lemmerweg-west

Deze straatnaam is afgeleid van de in Friesland zeer bekende kaatssport.

VRIJBUITERSTRAAT

Eiland

Zie Regenboogstraat.

WAAGPLEIN

Binnenstad

De naam herinnert aan de aldaar gestaan hebbende waaggebouwen. De laatste waag werd gebouwd in 1853 en verwoest op 15 april 1945 bij de aftocht der Duitsers.

WAGENBRUGGE

Stadsfenne

Een vermoedelijk in Sneek, bij het huidige Schaapmarktplein gelegen brug, waaraan Wymbritseradeel haar naam dankt (Het Olde Waghenbrugge).

WALING DIJKSTRASTRAAT

Noorderhoek

Waling Dijkstra, geboren in 1821 te Lieve Vrouwen Parochie en overleden in 1914 te Holwerd, was aanvankelijk bakker te Spannum en sinds 1861 boekhandelaar te Holwerd. Hij was een der belangrijkste Friese volksschrijvers uit de tweede helft der 19e eeuw.

WASSENBERGHSTRAAT

Noorderhoek

Erivinus Wassenbergh werd in 1742 te Lekkum gebor enen overleed in 1826 te Franeker. Na zijn studie in Leiden en Franeker werd hij hoogleraar in Deventer en Franeker. Hij was classicus maar gaf ook colleges in de Nederlandse en Friese taal- en letterkunde, vooral over Gysbert Japicx. Door zijn baanbrekende „Bijdragen tot den Frieschen tongval" (1802-1806) oefende hij op zijn leerlingen grote invloed uit.

WATERHOENSTRAAT

Hemdijk

WATERPOORTSGRACHT

Binnenstad

Deze op de Waterpoort toelopende gracht is naar dit monument genoemd.

WESTERSINGEL

Binnenstad

De naam Singel duidt op een wandelgelegenheid aan de stadsgracht.

WESTHEMSTRAAT

Lemmerweg-west

Zie Arkumerhemstraat.

WIERDE

Stadsfenne

Kleiheuvel, terp.

WILLEM FREDERIKSTRAAT

Sperkhem

Willem Frederik, geboren 7 augustus 1613 te Arnhem en overleden op 21 oktober 1664 te Leeuwarden, volgde zijn broer Hendrik Casimir als stadhouder op in 1640.

WILLEM LODEWIJKSTRAAT

Sperkhem

Willem Lodewijk was de oudste zoon van graaf Jan de Oude. Hij werd geboren op 13 maart 1560 te Dillenburg en overleed 31 mei 1620 te Leeuwarden. Werd in 1584 stadhouder van Friesland en in 1596 ook van Groningen en Drente. Willem Lodewijk heeft veel voor Friesland gedaan, waarom de Friezen hem dan ook „Us Heit" noemden. Hij is zeer kort

gehuwd geweest met zijn nicht Anna, dochter van Willem de Zwijger en Anna van Saksen.

WILLEM SANTEMASTRAAT

Lemmerweg-oost

Willem Santema werd op 2 maart 1902 te Scharnegoutum geboren. Van 1939 tot 1941 was hij lid van de gemeenteraad van Sneek. In de tweede wereldoorlog was de heer Santema verzetstrijder, als zodanig is hij in december 1943 te Amsterdam gearresteerd. Tijdens zijn gevangenschap schreef hij Friese gedichten, die illegaal zijn uitgegeven. Op 10 augustus 1944 werd hij bij Vught gefusilleerd.

WILLEM DE ZWIJGERSTRAAT

Sperkhem

Deze straat is genoemd naar Willem I (1533-1584), prins van Oranje, graaf van Nassau. Willem I was stadhouder van Friesland van 1580 tot 1584.

WILLEMSTRAAT

Binnenstad

Genoemd naar Koning Willem III.

WINSEMIUSSTRAAT

Noorderhoek

Pier Winsemius, geboren te Leeuwarden in 1586 en overleden te Franeker in 1644, was hoogleraar te Franeker in Welsprekendheid en Geschiedenis. Hij was ook historieschrijver van Friesland.

WORP TJAARDASTRAAT

Noorderhoek

Worp Tjaarda, ook bekend als Worp van Thabor was plm. 1500 prior van het bij Tirns gelegen klooster van de Augustijner koorheren. Het klooster werd in 1580 opgeheven. Worp is vooral bekend om zijn kroniek, waarin hij uitvoerig over het begin der 16e eeuw schrijft.

WOUDSTRATEN

Sperkhem

Deze straten danken hun naam aan de nabij gelegen Woudvaart.

WOUDVAARTKADE

Sperkhem

Genoemd naar de Woudvaart. Ten zuiden van Sneek zullen

inderdaad wouden hebben gelegen, maar nabij zal meer aan struikgewas gedacht moeten worden.

DR. WUMKESSTRAAT

Noorderhoek

Geert A. Wumkes, geboren te Joure in 1869 en overleden te Huizen in 1954, was predikant te Hoorn op Terschelling en te Sneek. Hij was Bibliothecaris der Prov. Bibliotheek van Friesland en mede-oprichter van het Kristlik Frysk Selskip. Van zijn uitgebreid Fries oeuvre mag genoemd worden zijn vertaling van de bijbel.

WIJDE BURGSTRAAT

Binnenstad

De naam van deze straat herinnert nog aan de „Rodenburg”, de stins van Rienck Bockema.

WIJNKANSTRAAT

Binnenstad

Deze straat is genoemd naar een herberg „De Wijkan”.

WIJDE NOORDERHORNE

Binnenstad

De naam Noorderhorne herinnert aan de bijna haakse bocht, die de Hemdijk hier naar het noorden maakt.

IJLSTERKADE

Lemmerweg-west

Kade, lopende in de richting van IJlst.

YPE STAAKSTRAAT

Lemmerweg-oost

Ype Staak was een bekend glasschilder te Sneek. Tot diep in de 18e eeuw was Sneek het centrum van de glasschilderkunst. Er waren twee ateliers in Sneek die, hoewel elkaar scherp beconcurrerend, beide goed werk leverden. Enerzijds de gebroeders Ype en Jurjen Staak en anderzijds de gebroeders Gonggrijp.

ZEILSTRAAT

Eiland

Zie Kielstraat.

ZERNIKESTRAAT (zie Prof. Zernikestraat)

Industrieterrein

Nederlands natuurkundige. Hoogleraar te Groningen in de theoretische natuurkunde. Ontving in 1953 de Nobelprijs voor natuurkunde.

ZOMERRAKBUURTEN

Sperkhem

Deze inmiddels bijna verdwenen buurten danken hun naam aan het nabijgelegen Zomerrak. Een rak is een recht stuk in een bochtig vaarwater, daardoor lastig voor de scheepvaart. Het Zomerrak is de later gegraven verbinding van de Houkesloot met de stadsgracht. Eertijds mondde de Houkesloot in de Woudvaart uit.

ZOOL

Slijk, drassige plek.

ZOUTEPOEL

Zie de Hoppen.

De Domp

ZUIDEND

Binnenstad

De naam Zuidend wijst erop, dat de naamgeving van het oude Sneek heeft plaats gevonden vanuit de omgeving van de Martinikerk als centrum. De naam is in de volksmond van Zuyderend via Suierend verbasterd tot Suurend.

ZWAARDSTRAAT

Zie Kielstraat.

Eiland

ZWARTEWEG

De Zwarteweg was vroeger een koolaspad, vandaar deze naam.

Noordoosthoek

ZWETTEKADE

Noordoosthoek

Zwette betekent grens. De Leeuwarder Trekvaart heette oudtijds Swette, omdat deze de scheiding vormde tussen Baarderadeel (Westergo) en Rauwerderhem, Idaarderadeel en Leeuwarderadeel (Oostergo). Deze vaart volgde deels een oude stroomgeul in de bedijkte Middelzee, deels werd zij gegraven voor de afwatering. Eerst naderhand werd zij verbreed en geschikt gemaakt voor trekvaart van Sneek naar Leeuwarden.

ZIJLROEDE

Stadsfenne

Genoemd naar de Alde Sylroede bij Goënga. Een zijlroede is een toevoersloot voor een watermolen.

De wijken van Sneek

De binnenstad

De stadskern.

Noorderhoek

Het Noordelijke gedeelte van Sneek.

Noordoosthoek

Noordoostelijk gedeelte van Sneek.

Groenedijk

Een zeedijk, welks waterkerend buiten beloop niet kunstmatig verdedigd is, alleen met gras begroeid. Hij is op zijn plaats waar, door de aanwezigheid van hoog buitendijks land, de golfaanval gering is (b.v. Ferwerderadeel). Ook de naam van vele binnendijken, misschien doordat er geen weg overliep. De Groenedijk in Sneek was zo'n dijk. Deze diende ter bescherming van Rauwerderhem, thans polderdijk van het waterschap De Sneker Oudvaart. Daar is de naam van de wijk naar genoemd.

Stadsfenne

Deze naam wordt gedragen door de landerijen, die eenmaal toebehoorden aan het Bagijnenklooster „Olyfberch”, maar sinds 1580 in het bezit zijn van de gemeente Sneek. In dat jaar werd het klooster afgebroken uit vrees, dat de Spanjaarden zich daar zouden vestigen. Zo komt deze wijk aan haar naam.

De Domp

De Domp is vanouds de waterkering op de kruising Sneker Oudvaart en Groenedijk. Domp, oud fries, betekent dam met duiker.

Eiland

Een in Sneek door water omringd stuk land, vandaar het Eiland.

Industrieterrein

Het gebied waar veel industrie bedreven wordt.

Sperkhem

Is genoemd naar een daar gestaan hebbende boerderij. Hem: zie beschrijving Arkumerhemstraat.

Lemmerweg-oost

Het gebied ten oosten van de Lemmerweg.

Lemmerweg-west

Het gebied ten westen van de Lemmerweg.

Hemdijk

Een dijk die de Hem beschermde. De Hemdijken sloten aan tegen de oude Middelzeedijken.

Tinga

Binnendijks land.

Duinterven

Genoemd naar een boerderij aldaar.

De naam „Sneek”

Sneek betekent vermoedelijk: Vooruitspringende punt. Zo noemt de Groninger bierbrouwer Sieke Benninghe in zijn omstreeks 1530 voltooid kroniek het tussen Wezer en Elbe in zee vooruitstekende schiereiland Hadelen het „oester-sneck”. Bij de Sneker vooruitspringende punt kan gedacht worden aan de hoek Hemdijk-Kerkterp-Oosterdijk-Groenedijk. Het oudste gedeelte van Sneek is de verhevenheid aan de westelijke zijde van de binnenstad, waarop de St. Maartenskerk is gebouwd. Op deze verhevenheid aan heeft men klaarblijkelijk uit noordelijke en oostelijke richting de Hemdijk aangelegd, een binnendijk, die de zuidzijde beschermde van de Scherhem. Dit waterschap sloot aan de noordzijde aan tegen de zuidelijke Middelzeedijk en waterde naar het zuiden af, sinds de Middelzee tot voorbij Scharnegoutum was dichtgeslibd en ingepolderd. Deze Hemdijk kan men nog duidelijk waarnemen langs Oosterdijk, Wijde- en Nauwe Burgstraat, Peperstraat, Marktstraat, Nauwe- en Wijde Noorderhorne, Parkstraat, Oude Dijk en Hemdijk. De Scherhem waterde op Sneker grondgebied af door drie zijlen, de Eester-, de Hospitaler- en de Neltjeszijl. Deze laatste was veruit de belangrijkste, omdat zij een zeer belangrijk vaarwater, het Grootzand, een natuurlijke stroom, die als het verlengde van de Woudvaart te beschouwen valt en oudtijds in noordelijke richting door liep om over te gaan in de Franekervvaart, stremde. Aangezien deze zijl een wachtplaats betekende voor de scheepvaart, heeft zich hier een overslagmarkt ontwikkeld, die Sneek van een dorp deed uitgroeien tot een stad.

Sneek, januari 1974.

Een uitgave van het Gemeentebestuur van Sneek in samenwerking met het „Sneeker Nieuwsblad”